

ΑΕΙΦΟΡΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΣΥΝΟΔΙΝΟΥ-ΚΑΜΗΛΟΥ Α.¹, και ΚΟΚΚΟΣΗΣ Γ.²

¹Δ/νση Α/θμιας Εκπ/σης Κεφαλληνίας & Ιθάκης, ²Νηπιαγωγείο Χαβδάτων,
e-mail: geanmani@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Σ.Π.Π.Ε υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2003-2004. Ξεκινήσαμε αρχικά με την έννοια «οικοσύστημα». Μια εβδομάδα χρειάστηκε για να κατανοήσουν τα παιδιά το πρώτο συνθετικό «οίκος» και άλλες δυο εβδομάδες η κατανόηση του δεύτερου συνθετικού «σύστημα». Μια ολόκληρη σχολική χρονιά ασχοληθήκαμε με το οικοσύστημα. Πάνω σ' αυτή την έννοια ακουμπήσαμε όλα όσα χρειαζόμαστε, φυσικούς πόρους, τροφικές αλυσίδες και πλέγματα, ενέργεια, απορρίμματα, για να βιώσουν τα παιδιά την έννοια της αειφορίας. Σκεφτήκαμε τα παγκόσμια προβλήματα: την εξάντληση των φυσικών πόρων, τα παιδιά που πεινούν, τους πολέμους πάνω στη γη, τη ρύπανση των ωκεανών, του εδάφους, του γλυκού νερού και της ατμόσφαιρας που επηρεάζει την υγεία όλων των οργανισμών και δράσαμε τοπικά. Καλέσαμε στο Νηπιαγωγείο επιστήμονες, πραγματοποιήσαμε επισκέψεις και επικοινωνήσαμε με οικολογικές οργανώσεις και αναλάβαμε δράσεις: Ενημέρωση της τοπικής κοινωνίας, ευαισθητοποίηση και άλλων ατόμων, άλλων σχολείων. Μοιράσαμε φυλλάδια, κατασκευάσαμε αφίσα και σελιδοδείκτες. Φτιάξαμε σχετικό οικολογικό παραμύθι το δραματοποιήσαμε και το παρουσιάσαμε ως θεατρικό σε ημερίδα μαζί με έκθεση καλλιτεχνικών δημιουργημάτων, όπου συμμετείχαν οι φορείς καθώς και άλλοι μικροί και μεγάλοι φίλοι μας.

SYNODINOU-KAMILOU A., and KOKKOSIS G.

e-mail: geanmani@sch.gr

ABSTRACT

The S.P.P.E. took place during the period of 2003- 2004 in the kindergarten of Havdata in Kefalonia. Firstly we concentrated on the meaning of the 'ecosystem'. It only took one week for the children to understand the first part of the word 'eco' and another two weeks to understand the second part of the word 'system'. Through out the year we learnt about 'ecosystem'. Exploring every area of natural resources, food chains, various forms of energy, refuse, so the children were learning through experience the meaning of sustainability. We thought of global problems such as: the diminishing natural resources, children who suffer from famine, wars, sea pollution and the contamination of soil, water and atmosphere, which affects the health of all organisms and we acted accordingly. We invited scientist to the school, we went on visit to relevant places and we contacted ecological organisations and we took action such as: informing the local community, sensitising other schools and the general public. We handed out brochures, we made posters and pagemarkers. We wrote a relevant ecological play, which we put on during a festival, which also comprised children's handicrafts and which was attended and aided by various public services and of course all our young and other friends.

Λέξεις κλειδιά: οικοσύστημα, φυσικοί πόροι, νερό, ενέργεια, απορρίμματα, ευαισθητοποίηση, αειφορία

1. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΜΑΤΟΣ

Το ενδιαφέρον των παιδιών προήλθε ύστερα από την ανάγνωση του οικολογικού παραμυθιού «η αόρατη ομπρέλα της γης» και τοπικό περιβαλλοντικό θέμα που είχε να κάνει με τον τρόπο διαχείρισης των απορριμμάτων στο νομό μας. Το θέμα πήρε διάσταση και απασχόλησε τον τύπο και τα κανάλια.

Τα μεγάλα περιβαλλοντικά προβλήματα (ενεργειακή σπατάλη ,λειψυδρία ,σκουπίδια ...) δημιουργούν την ανάγκη για πρωτοβουλίες και κοινές δράσεις που πρέπει να πάρει το σχολείο και η κοινωνία για την αντιμετώπισή τους ,σύμφωνα με το σύνθημα «σκέψου παγκόσμια δράσε τοπικά».Η διαπίστωση ότι ο άνθρωπος πρέπει να ζήσει ξανά σε αρμονία με τη φύση.

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Περιβαλλοντικοί

- Να βελτιώσουν το περιβάλλον του σχολείου, να προβληματιστούν για τα προβλήματα του χωριού και να συνειδητοποιήσουν σταδιακά τα μεγάλα παγκόσμια περιβαλλοντικά προβλήματα.
- Να καταλάβουν, παίζοντας με τροφικές αλυσίδες και τροφικά πλέγματα, ότι μέσα σε ένα οικοσύστημα υπάρχουν σχέσεις αλληλεξάρτησης και αλληλεπίδρασης.
- Να κατανοήσουν, μαθαίνοντας για τα προβλήματα των παιδιών του κόσμου, ότι οι φυσικοί πόροι είναι περιορισμένοι και πρέπει να τους διατηρήσουμε για να μπορέσουμε να επιβιώσουμε.
- Να πιστέψουν ότι όλοι μπορούμε να συμβάλλουμε στην εξοικονόμηση του νερού και των μη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, υιοθετώντας συμπεριφορές στην καθημερινή μας ζωή.
- Να βιώσουν, με διάφορες κατασκευές, ότι τα σκουπίδια δεν είναι άχρηστα αλλά μπορούν να ανακυκλωθούν και να επαναχρησιμοποιηθούν προστατεύοντας το περιβάλλον.
- Να ευαισθητοποιήσουν την κοινή γνώμη στα περιβαλλοντικά προβλήματα , με μια σειρά δραστηριότητες, να εμπλέξουν όσο γίνεται περισσότερους και να αναπτύξουν κοινές πρωτοβουλίες και δράσεις σε συνεργασία με φορείς και άτομα.

Γνωστικοί

- Προσέγγιση της έννοιας του οικοσυστήματος μέσα από γλωσσικά παιχνίδια και κατασκευές.
- Να μάθουν ποιοι είναι οι φυσικοί πόροι, να γνωρίσουν κάποιους από αυτούς , να κάνουν πειράματα για να ανακαλύψουν τις ιδιότητές τους, καθώς και ποιοι από αυτούς εξαντλούνται και ποιοι ανανεώνονται.
- Να προσεγγίσουν την έννοια της αειφορίας ετυμολογικά και σε σχέση με τους φυσικούς πόρους και το μέλλον τους.
- Να μάθουν για τη ρύπανση του περιβάλλοντος και τους κινδύνους στην ανθρώπινη υγεία από ειδικευμένους επιστήμονες και να προβληματιστούν.
- Να πληροφορηθούν από τους αρμόδιους πώς διαχειρίζονται τα απορρίμματα σε τοπικό επίπεδο, τι είναι οι χωματερές , ο βιολογικός καθαρισμός , η επαναχρησιμοποίηση των άχρηστων υλικών και η ανακύκλωση .

Συναισθηματικοί

- Να αισθανθούν, να αγαπήσουν και να προστατέψουν το περιβάλλον, ξεκινώντας από το σχολείο, το χωριό, το νησί μας και ολόκληρη τη γη.
- Να μην σταματήσουν ποτέ , να ελπίζουν ότι αυτός ο πλανήτης μπορεί να σωθεί , αν αλλάξουμε όλοι τις καθημερινές μας δραστηριότητες.

Ψυχοκινητικοί

- Να ανιχνεύσουν και να κατανοήσουν το φυσικό περιβάλλον μέσα από τη μελέτη πεδίου και τη μελέτη αντικειμένων.
- Με κατάλληλες δραστηριότητες και παιχνίδια στη φύση να μετακινούνται στο χώρο ατομικά ή ομαδικά, σε διάφορους σχηματισμούς (κυκλικά, σε μεικτές γραμμές), με αλλαγές κατεύθυνσης(μπρος-πίσω, δεξιά –αριστερά κ.ά.), και σε σχέση με σταθερά και κινητά σημεία αναφοράς.

Κοινωνικοί

- Να ενδυναμώνουν σχέσεις με άτομα, μέσα από τις συνεργασίες με σχολεία και φορείς
- Να μάθουν να υπερασπίζονται τις ιδέες τους χωρίς επιθετικότητα ,χρησιμοποιώντας το διάλογο και τα επιχειρήματα. κατά την επικοινωνία τους με τους άλλους.
- Να εργάζονται σε ομάδες , να καθορίζουν τους στόχους, τις δραστηριότητες και να τις υλοποιούν.
- Να αντιλαμβάνονται και να διαχειρίζονται συγκρούσεις κοινωνικών ομάδων μέσα από παιχνίδια ρόλων και προσομοίωση.

3. ΜΕΘΟΔΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Σύμφωνα με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο:

Σχέδιο εργασίας: Ο προβληματισμός προήλθε από τα παιδιά, τις απορίες τους και την επικαιρότητα. Θέσαμε ρεαλιστικούς στόχους προσαρμοσμένους στις ανάγκες των παιδιών του σχολείου ώστε να αποκτήσουν περιβαλλοντική συνείδηση. Προσπαθήσαμε να προσεγγίσουμε το θέμα βιωματικά σε όλες του τις διαστάσεις με δραστηριότητες διαθεματικού χαρακτήρα. Τα παιδιά εκφράστηκαν με πολλούς τρόπους (παιχνίδι, χορό, θέατρο, μουσική, τέχνες και κατασκευές). Τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να αναπτύξουν δράσεις ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους . Δόθηκε έμφαση στη διαδικασία χωρίς να υποτιμηθεί η σπουδαιότητα των γνώσεων. Υπήρξε αξιολόγηση αρχική, διαμορφωτική και τελική .

Παράλληλα χρησιμοποιήθηκαν και άλλες διδακτικές τεχνικές όπως:

- § Καταιγισμός ιδεών στην αρχή της προσέγγισης του θέματος για να διαπιστωθεί το επίπεδο των παιδιών και οι διαμορφωμένες ιδέες (γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις) που προϋπαρχαν.
- § Εργασία σε ομάδες :Τα παιδιά εργάστηκαν σε όλες τις φάσεις σε μικρές ομάδες και έμαθαν να παρουσιάζουν τις ομαδικές εργασίες τους.
- § Διερευνητική μέθοδος :μελέτη πεδίου(π.χ . δάσος ,πηγές νερού)και μελέτη αντικειμένων (π.χ. ηλιακού θερμοσίφωνα) .
- § Προσομοίωση : Σε πολλές περιπτώσεις τα παιδιά κλήθηκαν να χειριστούν μια δύσκολη κατάσταση και να βρουν τρόπους αντιμετώπισης της κατάστασης (π.χ. ψάρια που ζούσαν σε μολυσμένο θάλασσα ή άνθρωποι που αναγκάστηκαν να ζήσουν σε μέρος που υπήρχε ελάχιστο νερό)
- § Παιχνίδια ρόλων: Τα παιδιά ανέλαβαν διακριτούς ρόλους(π.χ. δήμαρχος, ιδιοκτήτης εργοστασίου, οικολόγος, πολίτες κ.ά) βρήκαν πληροφορίες για το ρόλο τους και ανέπτυξαν επιχειρήματα.
- § Περιβαλλοντικός έλεγχος του σχολείου στην αρχή για την κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος, σπατάλης νερού από διαρροές στις σωληνώσεις, τα σκουπίδια και έλεγχος ύστερα από την υλοποίηση του προγράμματος.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

- Οκτώβριος: Προσέγγιση της έννοιας «οικοσύστημα» με συζήτηση , γλωσσικά παιχνίδια, κατασκευές και παραμύθια.

- Νοέμβριος: Εκδρομή στο δασάκι που απέχει μερικά μέτρα από το νηπιαγωγείο . Εξερεύνηση παρατήρηση και συζήτηση. Ψάξαμε για παραγωγούς, καταναλωτές και αποικοδομητές Ανακαλύψαμε φυσικούς πόρους (έδαφος, ήλιος ,το νερό , τα ζώα ,τα φυτά) που είναι στη διάθεσή μας να χρησιμοποιήσουμε.

Την άλλη μέρα στη γωνιά της παρατήρησης –συζήτησης έφεραν εικόνες από αυτά που νόμιζαν ότι είναι φυσικοί πόροι. Έγινε συζήτηση , προσπαθήσαμε να βρούμε κι άλλους που δεν είδαμε στην εκδρομή μας . Φτιάξαμε πίνακα αναφοράς με αυτούς , ζωγραφίσαμε μια εικόνα δίπλα για να μπορούμε να τους διαβάζουμε και τους κρεμάσαμε σε σημείο της τάξης για να τους βλέπουμε . Την επόμενη μέρα στην τάξη τους χωρίσαμε σε αυτούς που εξαντλούνται και σε αυτούς που ανανεώνονται . Φτιάξαμε νέο πίνακα αναφοράς. Ήρθε στο σχολείο φυσικός και έκανε πειράματα που μας βοήθησαν να προσεγγίσουμε την έννοια της ενέργειας και του ηλεκτρισμού . Στο μικρό πάρκο που υπάρχει κοντά παίξαμε παιχνίδια και καταναλώσαμε ενέργεια .

Τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες και συγκέντρωσαν εικόνες,, βιβλία και ότι άλλο υλικό βρήκαν: η 1^η ομάδα από τη ζωή των παιδιών της Αφρικής ,η 2^η για τα παιδιά που ζουν στην Ασία και η 3^η για τους Ινδιάνους .Συζήτηση για τον τρόπο ζωής και τα προβλήματά τους φτώχεια ,πόλεμοι , πετρέλαιο ,πυρηνικές δοκιμές κ.α. Ακούσαμε μουσική, τραγούδια και θα παίξουμε παιχνίδια στην αυλή.

- Δεκέμβριος: Βιολόγος μας μίλησε για τις τροφικές αλυσίδες – πλέγματα και τις συνέπειες από τη διακοπή ενός ή περισσοτέρων κρίκων .Τα παιδιά ζωγράρισαν και με τη βοήθειά του έφτιαξαν τέτοιες αλυσίδες σε ομάδες. Έπαιξαν παιχνίδια ρόλων με τροφικές αλυσίδες και πλέγματα.

Σε άλλες επισκέψεις στο νηπιαγωγείο, ο ίδιος, με διαφάνειες προσπάθησε να εξηγήσει τη ρύπανση του αέρα , το φαινόμενο του θερμοκηπίου ,την όξινη βροχή και την τρύπα του όζοντος . Απάντησε σε απορίες παιδιών. Διαβάσαμε στα παιδιά σχετικά παραμύθια και ζωγραφίσαμε. Τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες και μαζί με τους γονείς βρήκαν εικόνες και άρθρα. Τα διαβάσαμε και τα εκθέσαμε στην είσοδο τ για να προβληματίσουμε .

Ήρθε στο νηπιαγωγείο γεωλόγος. Ασχοληθήκαμε με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας οι οποίες είναι φιλικές στο περιβάλλον. Μας μίλησε και για την πυρηνική ενέργεια . Μας παρουσίασε τα θέματα αυτά με εποπτικά μέσα από τα εκπαιδευτικά πακέτα που διαθέτει και στο τέλος άφησε υλικό και φύλλα εργασίας .

- Ιανουάριος: Επισκεφτήκαμε την Ιακωβάτσιο Βιβλιοθήκη- Μουσείο για να βρούμε βιβλία και πληροφορίες για τον πλανήτη Γη και τα προβλήματά του .Για περισσότερες πληροφορίες η βιβλιοθηκονόμος μας βοήθησε να μπούμε στο Internet και να βρούμε περισσότερα πράγματα .

- Φεβρουάριος: Κάναμε μαζί με τους γονείς οδοιπορικό για να βρούμε τις πηγές του νερού. Παρατηρήσαμε την κατάσταση εκεί ,αν υπάρχουν σκουπίδια και μόλυνση . Ακολούθησε τη ροή του νερού ως τη δεξαμενή και παρατηρήσαμε αν υπάρχουν καλλιεργήσιμες εκτάσεις που χρησιμοποιούν λιπάσματα και φυτοφάρμακα . Μας απασχόλησαν οι γεωτρήσεις νερού και η υπεράντληση . Καταγράψαμε τις εμπειρίες μας . Επισκεφτήκαμε το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας για να παρατηρήσουμε τα εκθέματα, χλωρίδα και πανίδα της Κεφαλονιάς ,και να μάθουμε από υπεύθυνους για το πώς συγκεντρώνεται το νερό μέσα στα πετρώματα . Ακολούθησαν οργανωμένες δραστηριότητες μέσα στο μουσείο.

- Μάρτιος: Καλέσαμε χημικό ,η οποία στη γωνιά των φυσικών επιστημών του νηπιαγωγείου, έκανε πειράματα με το νερό (κύκλος νερού , ιδιότητες) . Συζήτηση, καταγραφή ,απορίες ,σκέψεις ιδέες . Ζωγραφική , ρυθμικά παιχνίδια . Επήγαμε, στο γραφείο πολιτικού μηχανικού και είδαμε σχέδια και μακέτες από περιβαλλοντικές μελέτες του για το σχεδιασμό κτιρίων με σωστή θερμομόνωση νερό και αποχέτευση . Γυρνώντας στο σχολείο το εξετάσαμε από ενεργειακή άποψη ,νερό και αποχέτευση .Φτιάξαμε οικοκώδικα όλοι μαζί για την εξοικονόμηση ενέργειας και

νερού. Ακολουθήσαμε το απορριμματοφόρο και φτάσαμε στη χωματερή .Εκεί μας μίλησαν και μας εξήγησαν , τι εργασίες γίνονται με τα στερεά απορρίμματα σε αυτό το χώρο και τα προβλήματα που υπάρχουν εκεί. Παρατηρήσαμε και καταγράψαμε εμπειρίες και προβλήματα .Στο σχολείο μετά ψάξαμε και βρήκαμε άσπρες γωνιές (πολύ καθαρές) ,γκρίζες (με λίγα σκουπίδια) και μαύρες γωνιές (με πολλά σκουπίδια) Αποφασίσαμε δράσεις για την καθαριότητα του σχολείου μας και τις καταγράψαμε. Ύστερα φροντίσαμε για αυτές .

- Απρίλιος: Επήγαμε στην παραλία «τα Λέπεδα» την οποία έχουμε υιοθετήσει και συζητήσαμε τα προβλήματα που υπάρχουν . Κάναμε ένα σχέδιο εργασίας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και σχεδιάσαμε δραστηριότητες. Πραγματοποιήσαμε τις δραστηριότητες που σχεδιάσαμε , ενημέρωση αρμοδίων, παρακολούθηση και καταγραφή ανθρώπινων δραστηριοτήτων, ενημέρωση φορέων, συμβολικό μάζεμα σκουπιδιών για διαμαρτυρία. Οργανωμένες δραστηριότητες, παιχνίδια και ζωγραφική .Γιατρός μας μίλησε για ασθένειες που μπορούν να μεταδοθούν στον άνθρωπο από τη μόλυνση. Μας μίλησε για τους μύκητες και τα βακτήρια που αναπτύσσονται στα σκουπίδια και συζήτησε με τα παιδιά . Συζητήσαμε για το βιολογικό καθαρισμό στην πόλη μας και μιλήσαμε με εικόνες για το που πάνε τα λύματα από τις αποχετεύσεις των σπιτιών μας .

- Μάιος: Μιλήσαμε για την ανακύκλωση. Λιώσαμε τα χρησιμοποιημένα χαρτιά μαζί με ατλακόλ, φτιάξαμε χαρτοπολτό και κάναμε κατασκευές . Έφεραν τα παιδιά στο σχολείο :1η ομάδα παλιά παιχνίδια , η 2^η παλιά ρούχα και η 3^η παλιές πλαστικές σακούλες , άχρηστες τσάντες κουτιά και μπουκάλια. Επαναχρησιμοποίησαμε τα άχρηστα υλικά σε ομάδες και παρουσιάσαμε τις εργασίες μας στους άλλους . Στη γωνιά της παρατήρησης – συζήτησης μαζέψαμε και ξαναδιαβάσαμε τις εμπειρίες μας . Οπου χρειαζόταν ανατροφοδοτούσαμε . Αποφασίσαμε δράσεις για τη μετάδοση των εμπειριών μας στους άλλους . Εστιάσαμε στα μηνύματα που θέλαμε να μεταφέρουμε για να αφυπνίσουμε όσους περισσότερους μπορούσαμε και φτιάξαμε νέο project με τις ιδέες των παιδιών και τους τρόπους που μπορεί να γίνει αυτό .Ύστερα θα παίξαμε και θα αναπαραστήσαμε τις εμπειρίες και τις γνώσεις μας με συμβολικό τρόπο και παιχνίδια ρόλων . Μέσα από αυτά ξεπήδησε και η ιδέα για το σενάριο της θεατρικής παράστασης το οποίο παρουσιάσαμε στο τέλος . Συνεχίσαμε με θεατρικό παιχνίδι και μαζί με τα παιδιά θα καταλήξαμε στο τελικό σενάριο για το θεατρικό έργο που παρουσιάσαμε στην ημερίδα που οργανώσαμε. Φτιάξαμε κατασκευές για την έκθεση που έγινε την ίδια μέρα .

Επίσκεψη στη δημόσια βιβλιοθήκη γιατί στο νηπιαγωγείο δεν διαθέτουμε σύνδεση internet .Εκεί ετοιμάσαμε κείμενα –ζωγραφιές και τα στείλαμε με E-mail σε άλλα σχολεία , στον τύπο ,στο ραδιόφωνο και στους διάφορους φορείς .Με ζωηρά χρώματα ετοιμάσαμε την αφίσα μας . Γράψαμε και μηνύματα .Μαζί με τα παιδιά ετοιμάσαμε ένα οικολογικό παραμύθι. Στο νηπιαγωγείο φτιάξαμε σελιδοδείκτες με οικολογικά μηνύματα και μαζέψαμε ότι έντυπο υλικό μας έχουν στείλει και μπορεί να μοιραστεί .

- Ιούνιος: εξόρμηση στην πόλη μας ,μοιράσαμε φυλλάδια , επισκεφτήκαμε φορείς και σχολεία . Στο νηπιαγωγείο συζητήσαμε και αποφασίσαμε τι θα περιέχει η ημερίδα μας. Χωριστήκαμε σε ομάδες και ανάβαμε υποχρεώσεις που φέραμε σε πέρας για την επιτυχία της εκδήλωσής μας . Στο δημαρχείο Ληξουρίου έγινε η ημερίδα μας στην οποία ήταν φορείς, εκπαιδευτικοί και φίλοι μας. Παρουσιάσαμε θεατρικό με τους θεούς του Ολύμπου και ένα μικρό δράσιμο με την μόλυνση. Παρουσίασαν τα παιδιά την αφίσα και το οικολογικό παραμύθι που έφτιαξαν. Επίσης έκθεση με καλλιτεχνικά δημιουργήματα των νηπίων



Φωτογραφία 1.

5. ΔΡΑΣΕΙΣ – ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Τα παιδιά αφού έκαναν τη συλλογή πληροφοριών με βιωματική προσέγγιση , επέλεξαν τρόπους για να παρέμβουν στο μέτρο που μπορούσαν. Στη γωνιά της παρατήρησης συζήτησης , έγινε ανατροφοδότηση, καταγράφηκαν οι ιδέες των παιδιών, ταξινομήθηκαν και έφτιαξαν ένα νέο σχέδιο δράσης (project) .

- Πραγματοποιήσαμε επισκέψεις σε Μουσεία και εκπαιδευτικές εκδρομές για έρευνα και μελέτη.
- 24/04/2004 σχεδιάσαμε δράσεις για την προστασία της παραλίας Λέπεδα την οποία έχουμε υιοθετήσει και στη συνέχεια τις πραγματοποιήσαμε.
- 22/05/2004 επίσκεψη στην βιβλιοθήκη γιατί στο νηπιαγωγείο δεν διαθέταμε internet. Εκεί ετοιμάσαμε κείμενα – ζωγραφιές και τα στείλαμε με E-mail σε άλλα σχολεία , στον τύπο , στο ραδιόφωνο και στους διάφορους φορείς .
- 05/06/2004 ,ημέρα προστασίας του περιβάλλοντος , εξόρμηση στην πόλη μας , μοιράσαμε οικολογικά φυλλάδια , επισκεφτήκαμε φορείς και σχολεία , συζητήσαμε, χαρίσαμε σελιδοδείκτες με οικολογικά μηνύματα και κολλήσαμε αφίσες μας σε προκαθορισμένα από το δήμο σημεία έτσι ώστε να προβληματίσουμε κι άλλους ανθρώπους .
- 15/06/2004 διοργανώσαμε ημερίδα στην οποία συμμετείχαν οι αρχές του τόπου φορείς και γονείς . Διοργανώσαμε έκθεση με έργα μας και παρουσιάσαμε φωτογραφίες από τις δραστηριότητές μας . Παρουσιάσαμε θεατρική παράσταση, δρώμενο, τραγούδια και το παραμύθι από τα παιδιά .

6. ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Αρχική αξιολόγηση (Διερεύνηση): Προσπαθήσαμε να ανιχνεύσουμε τις αρχικές γνώσεις και στάσεις των παιδιών μέσα από συζήτηση και βιωματικά παιχνίδια και τις καταγράψαμε. Τα παιδιά γνώριζαν αρκετά και διψούσαν να μάθουν περισσότερα πράγματα για ζώα και φυτά ,για τα παιδιά του κόσμου και από παίρνουμε όλα όσα χρησιμοποιούμε. Επίσης ήθελαν να πάμε αρκετές εκδρομές και να γνωρίσουν καινούρια πράγματα. Οι γονείς τους ήταν πρόθυμοι να μας βοηθήσουν και να μας συνοδεύουν στις επισκέψεις. Δώσαμε λοιπόν ένα ερωτηματολόγιο πάνω σε θέματα εξοικονόμησης νερού, ηλεκτρικού ρεύματος και σκουπιδιών. Τα παιδιά γνώριζαν τις σωστές συμπεριφορές σε μερικά θέματα αλλά στην πράξη δεν εφαρμόζονταν.

Διαμορφωτική αξιολόγηση: Παρατηρήσαμε τον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά ανακάλυπταν καινούργια πράγματα και τα αφομοίωναν. Ο μικρός αριθμός των παιδιών διευκόλυνε το έργο μας καθώς και το γεγονός ότι είχαμε περισσότερα νήπια σε σχέση με τα προνήπια. Αξιολογούσαμε κάθε δραστηριότητα αν είχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα και ψάχναμε να βρούμε τις αιτίες

όταν δεν είχε το επιθυμητό αποτέλεσμα. Έτσι αρκετές φορές χρειάστηκε να ανατροφοδοτήσουμε με άλλη δραστηριότητα. Το θέμα ήταν τέτοιο που έπρεπε τα παιδιά να κατανοήσουν τα προηγούμενα για να φτάσουν στα επόμενα. Κυρίως μας ενδιέφερε αν μπορούσαν να σχεδιάζουν δραστηριότητες μαζί με τους εκπαιδευτικούς, αν συμμετείχαν με χαρά και αν το θέμα συνέχιζε να τους τραβά το ενδιαφέρον. Τα παιδιά ανταποκρίθηκαν στις προσδοκίες μας και σχεδίαζαν μαζί μας τις δραστηριότητες στην παραλία, στο δάσος και συμμετείχαν στη σύνταξη ερωτηματολογίων όταν πραγματοποιούσαμε μια διδακτική επίσκεψη ή όταν παίρναμε συνέντευξη από τους ειδικούς. Γινόταν καταγραφή όσων έλεγαν και έκαναν τα παιδιά και υπήρχε φάκελος σχετικός. Συμμετείχαν σε καταστάσεις προβληματισμού και προσπαθούσαν να βρουν λύσεις. Επίσης μπορούσαν να κατανοήσουν αλληλεξαρτήσεις και συγκρούσεις κοινωνικών ομάδων και αυτό φαινόταν στα παιχνίδια ρόλων. Γινόταν συνεχώς αυτοαξιολόγηση, με παρατήρηση, καταγραφή, εκτίμηση, παρέμβαση, ανατροφοδότηση και νέος σχεδιασμός δράσεων. Μέσα από το αρχικό project ξεπηδούσαν άλλα. Το θέμα ήταν τεράστιο και χρειάζοταν ιδιαίτερη προσοχή για να μην χαθεί το ενδιαφέρον. Παρατηρούσαμε τις ζωγραφιές τους και τα σχέδιά τους ήταν επηρεασμένα από αυτά που ανακαλύπταμε. Η συμπεριφορά τους άλλαξε σταδιακά, έκλειναν τα φώτα όταν δε χρειάζονταν και τις βρύσες για να μην πηγαίνει χαμένο το πολύτιμο νερό. Μάζευαν τα σκουπίδια τους χωρίς να διαμαρτύρονται, όταν τους το υπενθυμίζαμε. Και στο σπίτι όμως είχαν αλλάξει συμπεριφορά, όπως μας έλεγαν οι γονείς. Διαμαρτύρονταν όταν οι μητέρες πότιζαν με το λάστιχο και ξεχνούσαν να κλείσουν το νερό.

Τελική αξιολόγηση: Ανιχνεύσαμε σκέψεις και συναισθήματα των παιδιών σε σύγκριση με τις αρχικές. Στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου τα περισσότερα παιδιά απάντησαν σωστά. Τι γινόταν όμως στην πράξη; Επιτεύχθηκαν οι στόχοι του προγράμματος (αλλαγή συμπεριφοράς, οικολογική συνείδηση, γνώσεις) και μέχρι πού αυτό έγινε; Χρησιμοποιήσαμε πάλι την παρατήρηση, προσομοίωση, παιχνίδια ρόλων, παιδαγωγικά παιχνίδια και φύλλα εργασίας. Επικοινωνία με οικογένεια: συζήτηση, καταγραφή και εκτίμηση.

Πραγματικά τα παιδιά στο τέλος του προγράμματος είχαν αλλάξει συμπεριφορά. Καταφέραμε να τα πείσουμε ότι είναι ανάγκη να προσέχουν και να εξοικονομούν. Επιπλέον είχαν αποκτήσει γνώσεις και εμπειρίες. Είχαν επιχειρήματα για να πείσουν άλλους ανθρώπους και νέες ιδέες για μελλοντική εργασία. Ήξεραν να πουν με απλά λόγια τι σημαίνει οικοσύστημα. Ως προς τον σχεδιασμό των δραστηριοτήτων τα παιδιά είχαν ωραιότερες ιδέες για την παρουσίαση και την ημερίδα. Όμως τον τίτλο, αειφόρο, δίπλα στο σχολείο, που δανειστήκαμε από ένα βιβλίο, αν και τους εντυπωσίαζε και τους άρεσε, δεν μπορούσαν να τον εξηγήσουν. Εμείς οι εκπαιδευτικοί κρίνουμε, ότι άξιζε τον κόπο να ασχοληθούμε με το παραπάνω πρόγραμμα, γιατί και εμείς μάθαμε πράγματα μαζί με τα παιδιά και ευαισθητοποιήσαμε περισσότερο. Σε κάποιους που θα πουν ότι το θέμα είναι δύσκολο για τα παιδιά του νηπιαγωγείου, εμείς απαντάμε ότι η αειφορία έχει να κάνει με τον καθημερινό τρόπο ζωής και πρέπει να διδάσκεται από πολύ νωρίς στα παιδιά.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Στην εργασία αυτή μας ενδιέφερε κυρίως να κατανοήσουν τα παιδιά τις αλληλεπιδράσεις και αλληλεξαρτήσεις που διακρίνουμε σε ένα οικοσύστημα. Να καταλάβουν ότι όλα είναι μέρος ενός συστήματος και ότι οι ενέργειες ενός μπορούν να επηρεάσουν τη ζωή και τη συμπεριφορά του άλλου. Επιβάλλεται λοιπόν να υιοθετήσουν σωστές περιβαλλοντικές στάσεις για να μην θέτουν σε κίνδυνο άλλους. Επίσης να κατανοήσουν ότι μέσα στο περιβάλλον υπάρχουν συγκρούσεις που από πολύ μικρή ηλικία καλούμαστε να διαχειριστούμε. Κάτι τέτοιο το σχολείο οφείλει να το μάθει στα παιδιά μέσα από καταστάσεις προβληματισμού και σχέδια εργασίας.

Πολύ λίγο ενδιαφέρει αν τα παιδιά πήραν γνώσεις. Εκείνο που πρέπει να μάθουν είναι πώς να αναζητούν πληροφορίες μέσα από πηγές, να αμφιβάλλουν και να αναζητούν, να πειραματίζονται και να ανακαλύπτουν και κυρίως να εργάζονται σε ομάδες και να συνεργάζονται.

Εμείς επιθυμούσαμε να αφυπνίσουμε την τοπική κοινωνία .Πιστεύουμε ότι προβληματίσαμε κάποιους ανθρώπους . Οι γονείς των παιδιών που έβλεπαν από κοντά την υλοποίηση του προγράμματος ,σίγουρα μαζί με τα παιδιά τους αναθεώρησαν κάποιες λανθασμένες συμπεριφορές .Είναι εύκολο να καταλάβουμε όλοι ότι με την οικονομία ρεύματος ,καυσίμων και νερού εξοικονομούμε χρήματα και ταυτόχρονα ζούμε σε αρμονία με τη φύση . Και αυτό γιατί οι φυσικοί πόροι εξαντλούνται .Τα σκουπίδια πάλι είναι εστίες μόλυνσης και προσβάλλουν την αισθητική μας. Το μεγάλο πρόβλημα είναι η αδιαφορία εξαιτίας της απελπισίας .Ο σύγχρονος άνθρωπος λέει: «τι μπορώ να κάνω εγώ όταν τα εργοστάσια ρυπαίνουν και οι μεγάλοι της γης ρίχνουν πυρηνικά ;» Ελπίζουμε ότι τα παιδιά θα σκορπίσουν χαρά και ελπίδα και οι μεγάλοι θα θυμηθούν και πάλι τα ιδανικά που είχαν πριν .Θα μας παρασύρουν να αναλογιστούμε τις ευθύνες μας . Μα πάνω από όλα μας ενδιαφέρει να εκπαιδεύσουμε τα παιδιά να μην κάνουν τα δικά μας λάθη .Να μην παραιτηθούν ποτέ αλλά να ελπίζουν και να αγωνίζονται.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ματσαγγούρας Η, (2002), *Η διαθεματικότητα στη σχολική γνώση :Εννοιοκεντρική αναπλαισίωση και σχέδια εργασίας* , Αθήνα: Γρηγόρης,
2. Ντολιοπούλου Ε., (1999), *Τάσεις της προσχολικής Αγωγής* ,Αθήνα: Τυπωθώτω.
3. Χρυσαιφίδης Κ., (1994), *Βιωματική- επικοινωνιακή διδασκαλία. Η Εισαγωγή της Μεθόδου project στο σχολείο* ,Αθήνα: Gutenberg.
4. Γεωργόπουλος Α., Τσαλίκη Ε,(1997),*Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*, Αθήνα:Gutenberg,
5. Helm J.H, Katz L.,(2002), *Μέθοδος project και προσχολική εκπαίδευση*, Αθήνα: Μεταίχμιο.
6. Παπαδημητρίου Β, (1998), *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και σχολείο: Μια διαχρονική θεώρηση*, Αθήνα: Τυπωθήτω.
7. Δερβίση Σ.,(1998), *Οι μαθητές μας τάξης ως κοινωνική Ομάδα και η Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία*, Αθήνα: Gutenberg
8. Φλογαίτη Ε.,(1993). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση* , Αθήνα: Ελληνικές Πανεπιστημιακές εκδόσεις.
9. Ματσαγγούρας Η. ,2000, *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση*, Εκ. Γρηγόρης, Αθήνα
10. Ε.Ε.Π.Φ.,(2002)*ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ*, εκπαιδευτικό υλικό για το Διεθνές Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, «ECO-SCHOOLS», Αθήνα: Ελληνική εταιρεία προστασίας της φύσης.
11. Δημοπούλου Μ., Ζόμπολας Τ., Μπαμπίλα Ε., Χατζημιχαήλ Μ., (2001), *Περιβαλλοντική Αγωγή για μικρά παιδιά*, Αθήνα: Καλειδοσκόπιο